

Zaplanuj pobyt w Krainie Lessowych Wąwozów z serwisem
www.kraina.org.pl

Tu znajdziesz:

- certyfikowane usługi oraz produkty Polskiej Marki Turystycznej Krainy Lessowych Wąwozów
- ofertę produktów sieciowych:
Akademia Lesslandia
Kraina Zdrowia
Szlak Smaków
- lessowe wąwozy i inne walory przyrodnicze
- szlaki turystyczne
- atrakcje turystyczne
- obiekty gastronomiczne
- obiekty noclegowe
- oferty wycieczek po Krainie Lessowych Wąwozów oraz po okolicy
- informacje praktyczne

KRAINA LESSOWYCH WĄWOZÓW

INFORMATOR TURYSTYCZNY

*Klimat do Twojego
wypoczynku*

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

www.kraina.org.pl

POLSKA MARKA TURYSTYCZNA

KRAINA
LESSOWYCH
WĄWOZÓW

Lokalna Organizacja Turystyczna
„Kraina Lessowych Wąwozów”
zaprasza do uczestnictwa w wycieczkach.

Z nami zwiedzisz m.in.:

Kazimierz Dolny – Perłę Renesansu,
Kozłówkę – Mały Wersal,
Zamość – Miasto Idealne,
Lublin – Miasto Inspiracji,
Sandomierz – Miasto Ojca Mateusza,

Dlaczego wybrać naszą ofertę?

Posiadamy status Organizatora Turystyki (w tym stosowne ubezpieczenia prowadzonej działalności),
Oferujemy usługi profesjonalnych przewodników. Gwarantujemy ubezpieczenie uczestników imprez.

Przygotujemy pakiety pobytowe dostosowane do potrzeb.

Zadzwoń na numer **81 501 61 01**

Napisz na adres: info@kraina.org.pl

Wejdź na stronę kraina.org.pl/wycieczki i zapoznaj się z aktualną ofertą.

Wydawca: Lokalna Organizacja Turystyczna „Kraina Lessowych Wąwozów”
ul. 1 Maja 16, 24-150 Nałęczów, tel. 81 50 16 101
info@kraina.org.pl
www.kraina.org.pl

Opracowanie merytoryczne: Maria Mironowicz- Panek
Opracowanie graficzne: MATISS Agnieszka Czarnecka

Nałęczów 2023
ISBN: 978-83-969489-3-9

Druk: Alf Graf

Zdjęcia z archiwum Lokalnej Organizacji Turystycznej „Kraina Lessowych Wąwozów” oraz Gmin i przedsiębiorców, będących jej członkami.
Zdjęcie na okładce: Urszula Kwiatkowska

Publikacja została wydana dzięki dofinansowaniu ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach realizacji zadania „Wzmocnienie instytucjonalne i promocyjne Polskiej Marki Turystycznej Krainy Lessowych Wąwozów” zgodnie z zawartą umową nr 2023/0042/1874/UDOT/DT/BP z dnia 2.06.2023.

KRAINA LESSOWYCH WĄWOZÓW

to jeden z najbardziej atrakcyjnych regionów turystycznych w Polsce. Położona w zachodniej części Wyżyny Lubelskiej obejmuje fragment Płaskowyżu Nałęczowskiego, Równiny Bełżyckiej, wschodni skraj Równiny Radomskiej, Małopolski Przełom Wisły i dolinę Wieprza.

Cechą wyróżniającą ten obszar jest gęsta sieć lessowych wąwozów. Od nich przyjęto nazwę Lokalnej Organizacji Turystycznej nazywając ją „Krainą Lessowych Wąwozów”. W 2019 roku został przyznany Krainie przez Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Polską Organizację Turystyczną zaszczytny tytuł „Polska Marka Turystyczna”. Zdecydowała o tym atrakcyjność i różnorodność walorów kulturowych, przyrodniczych, jak również przebogata historia regionu. Lokalna Organizacja Turystyczna „Kraina Lessowych Wąwozów” - podmiot zarządzający Marką zreszta osiem gmin: Janowiec, Józefów nad Wisłą, Końskowolę, Nałęczów, Poniatową, miasto i gminę Puławy, Wąwolnicę, Wojciechów oraz Powiat Puławski. Obszar wyróżnia się obfitością nieskażonej przyrody, różnorodnością form przyrodniczych, skupionych w parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu, rezerwatach przyrody, rejonach objętych ochroną w ramach programu Natura 2000. Priorytetem jest podnoszenie poziomu usług turystycznych i jakości oferowanych produktów. W tym celu, w ramach projektu dofinansowanego przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii, wdrożony został prestiżowy system certyfikacji.

Certyfikat Polskiej Marki Turystycznej Krainy Lessowych Wąwozów otrzymały obiekty noclegowe, gastronomiczne, atrakcje turystyczne oraz produkty rzemieślnicze i spożywcze, spełniające wysokie wymagania jakościowe. Zapraszamy do odwiedzania nas o każdej porze roku.

Kraina Lessowych Wąwozów jest przyjazna dla rodzin z dziećmi oraz wycieczek szkolnych. Służy temu oferta przygotowana w ramach produktu sieciowego „Akademia Lesslandia”, mająca na celu ukazanie potencjału regionu skierowanego do dzieci i młodzieży. Na uczestników Akademii czekają warsztaty tematyczne, ciekawe muzea, różne formy aktywności fizycznej, takie jak spacery wąwozami, wizyty w Mini-Zoo, w starej papierni czy w pracowni wytapiania szkła. Mogą to być odwiedziny w starym młynie, wypełnionym minerałami z całego świata lub wizyta w małej papierni. W ofercie znajdują się gotowe scenariusze do realizacji wycieczek szkolnych, a także mogą zostać przygotowane indywidualne pakiety wycieczkowe, dostosowane do konkretnych, wcześniej sprecyzowanych potrzeb.

Lokalna Organizacja Turystyczna „Kraina Lessowych Wąwozów” posiadająca status Organizatora Turystyki oferuje przygotowane indywidualnych pakietów wycieczkowych, dostosowanych do konkretnych, wcześniej sprecyzowanych potrzeb. Więcej na: www.kraina.org.pl/lesslandia

Produktem sieciowym Krainy Lessowych Wąwozów jest „Szlak Smaków”, dający możliwość poznawania smaków niespotykanych w innych regionach. Specyfika klimatu i zasobność okolicznych gleb ukierunkowało tutejsze rolnictwo na uprawę zbóż. Tradycyjnie nadal uprawia się tu zboża na mąkę: pszenicę, żyto, a nawet orkisz. Na bazie mąki przygotowuje się lokalne potrawy: kluski kładzione, gnecione, pierogi z różnym farszem (serem, kaszą, mięsem, kapustą), pyzy, placki, ciasta drożdżowe i chleb. Kuchnia tutejsza łączy też wielowiekowe tradycje staropolskie z wpływami kuchni żydowskiej, tatarskiej czy włoskiej. Podążając Szlakiem Kulinarnym można odwiedzać restauracje, lokale gastronomiczne, a także producentów oferujących świeżą, ekologiczną żywność i wyroby (również wina) własnej produkcji. Każda z restauracji, która poddała się certyfikacji, oferuje w karcie dania i potrawy regionalne, wykonane z produktów z okolicznych ogrodów i sadów. Więcej na www.kraina.org.pl/smaki-krainy

Unikalne walory Krainy Lessowych Wąwozów, przede wszystkim mikroklimat Nałęczowa, baza sanatoryjno-uzdrowiskowa, wyspecjalizowana w leczeniu chorób serca, to ogromny potencjał do stworzenia nowego sieciowego produktu turystycznego pod nazwą „**Kraina Zdrowia**”. Przemawia za tym mocny, utrwalony przez tradycję wizerunek Nałęczowa oraz sprzyjające prozdrowotne trendy w społeczeństwie, stawiające na aktywność w każdej porze roku i w każdym wieku. Sanatoria uzdrowiskowe, obiekty wellness&spa, kompleksy sportowe funkcjonujące na terenie Krainy Lessowych Wąwozów, oferują kuracjom i turystom zabiegi lecznicze i rehabilitacyjne, w tym zabiegi wodne, zgodnie z zasadą sanus per aquam – zdrowy dzięki wodzie. Są to hydromasaże, hydroterapia, masaż wirowy, bicze wodne, jacuzzi, mokra sauna, kąpiele borowinowe, balneoterapia, krenoterapia, aqua fitness. W „Krainie Zdrowia” można zatroszczyć się o siebie i zyskać harmonię ciała i umysłu. Więcej na: www.kraina.org.pl/kraina-zdrowia

Kompleks basenowy „Atrium”

Sanatorium „Rolnik”

NATURA

Kraina Lessowych Wąwozów to w większości obszar nieskażonej przyrody. Olbrzymim kapitałem jest czyste powietrze, łagodny klimat, wody źródlane, rzeki i stawy zasobne w ryby. Turysta znajdzie tu miejsca dziewicze, rezerваты, obszary chronionego krajobrazu, duże kompleksy leśne bogate w grzyby i jagody. Gwarantem ochrony walorów przyrodniczych jest założony w 1979 r. **Kazimierski Park Krajobrazowy**, zajmujący powierzchnię ok. 137 km². W zasięgu jego oddziaływania znajdują się rezerваты przyrodnicze w dolinie Wisły:

Krowia Wyspa, Skarpa Dobrska i Łęg na Kępie. W okolicach Męcmierza, Albrechtówki, Góry Trzech Krzyży oraz Skarpy Dobrskiej występują murawy stepowe. Dolina Wisły tworzy korytarz ekologiczny potrzebny do gniazdowania, żerowania i przelotów ptaków wodnych. W pobliżu miejscowości Gołęb znajduje się **Rezerwat Czapliniec** – kolonia łęgowa czapli siwej. Śródlądne **jezioro Piskory** wraz z rezerwatem przyrody o tej samej nazwie jest najcenniejszą ostoją ptactwa wodno-błotnego na Lubelszczyźnie, a dla zwierząt naturalnym wodopojem. Północną część Krainy Lessowych Wąwozów zajmuje **Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Wieprza**, objęty programem Natura 2000. Znajdują się tam rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt. Obserwacje ornitologiczne prowadzone są także na **Wyspach Kaliszańskich**, w obszarze utworzonego w 1990 r. **Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego**, w powiecie opolskim. Na powierzchni ok. 50 km². natrafimy tam na zróżnicowany krajobraz – strome krawędzie doliny Wisły, piaszczyste wydmy, liczne wąwozy lessowe i spokojne równiny. Pomiędzy Wrzelowieckim a Kazimierskim Parkiem Krajobrazowym znajduje się Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmujący tereny leśne, łąki, pola i stawy rybne.

Ważnym obszarem występowania wielu gatunków ptaków, ssaków i roślin jest **Małopolski Przełom Wisły**, uznany za najbardziej malowniczy odcinek rzeki, od Zawichostu do Puław. Wspaniałe krajobrazy, utworzone przez wcinającą się w wapienne skały meandrującą rzekę, można podziwiać z kilku punktów widokowych: Góry Trzech Krzyży, czy Albrechtówki w Kazimierzu Dolnym.

W wyniku długotrwałych procesów geologicznych, na pokładach wapiennych skał, pokrytych czapą miękkiej skały lessowej, pod wpływem erozji i działalności człowieka, powstały wąwozy, parowy, jary i głębocznic. Wiele ciekawych wąwozów znajduje się po prawej stronie Wisły. Ich sieć, przekracza w tym rejonie 10 km na km², z tego powodu wypromowana została nazwa Lokalnej Organizacji Turystycznej jako Kraina Lessowych Wąwozów. Najpiękniejsze w okolicy wąwozy najlepiej przemierzać pieszo, by z bliska podziwiać ich przyrodnicze walory.

Korzeniowy Dół w Kazimierzu Dolnym, o długości ok. 700 m, jest jednym z najpiękniejszych i najbardziej klimatycznych wąwozów. Charakteryzuje się stromymi, pionowymi ścianami. Odsłonięte i zwisające korzenie starych drzew, niczym tropikalne liany, tworzą specyficzny nastrój korzeniowej architektury. Do wąwozu dochodzi się lub dojeżdża ulicami Lubelską, Szkolną lub Doły.

Olszowy Dół w Parchatce (gm. Puławy) znajduje się za stokiem narciarskim „Parchatka”. Wąwóz w formie parowu o suchym dnie, posiada urwiste zbocza ze zwisającymi, oryginalnie skręconymi korzeniami drzew.

Wąwóz Skowieski Dół, (gm. Puławy) biegnie od Parchatki do Kolonii Zbędownice i łączy się z wąwozem Skrzypny Dół. Porosły lasem, bardzo malowniczy, ale miejscami trudny do przejścia, szczególnie po obfitych opadach deszczu.

Wąwóz Lipcyk w Nowym Gaju (gm. Wojciechów) powstał na starym szlaku drogowym, na co wskazuje prostoliniowy przebieg i brak rozgałęzień. Zbocza porastają graby i lipy (stąd prawdopodobnie nazwa wąwozu).

Wąwóz Lipinki w Mareczkach (gm. Wąwolnica) przebiega średniowiecznym traktem handlowym, prowadzącym z Wielkopolski na Ruś przez Kazimierz i Lublin. Krawędzie porasta bujna roślinność, zbocza rozcinają drogi wyjazdowe na pola.

KULTURA

Na terenie Krainy Lessowych Wąwozów znajdują się unikalne perełki architektury, pozostałości średniowiecznych murów i zamków, pałace i dwory oraz stylowe obiekty sakralne. Turysta może zapoznać się z przeszłością regionu zwiedzając muzea, izby pamięci i ekspozycje znajdujące się w tych obiektach. Aktywne odkrywanie piękna regionu jest rękomią estetycznych doznań i przeżyć duchowych. Człowiek od wieków rozwijał swoją wrażliwość odwiedzając miejsca charakteryzujące się nieokreślonym sacrum. Poszukiwał ukojenia i wrażeń estetycznych, potęgowanych kunsztem architektury. Znajdował je często w świątyniach i miejscach uświęconych. O potencjale kulturowym regionu świadczą także dawne rezydencje magnackie, siedziby słynnych rodów: Firlejów, Lubomirskich, Małachowskich, Potockich, Poniatowskich, Tęczyńskich i Czartoryskich. Szczególnie w dobie Oświecenia były to ważne, promieniujące na okolicę, ośrodki polityczne umysłowe i kulturalne, skupiające najwybitniejszych ludzi nauki i sztuki, literatów i poetów, artystów i architektów.

Na przełomie XIX i XX w. rolę letniej stolicy Królestwa Polskiego pełnił Nałęczów. Uzdrowisko, reaktywowane przez powstańców styczniowych i sybiraków, stało się ulubionym miejscem odpoczynku i pracy twórczej. Rozsławił je Bolesław Prus w „Kronikach Tygodniowych”, Żeromski w „Ludziach bezdomnych” jako „Uzdrowisko Cisy”, a Ewa Szelburg-Zarembina w powieści „Miasteczko Aniołów”. Odkrywanie tych walorów jest formą terapii psychicznej i swoistą „sztuką odpoczynku”.

Pałac Czartoryskich w Puławach

Świątynia Sybilli w Puławach

Muzeum Kowalstwa w Wojciechowie

Kościół pw. Św. Teodora w Wojciechowie

AKTYWNOŚĆ

Krainę Lessowych Wąwozów można zwiedzać pieszo, rowerem, kajakiem i konno. Na turystów czeka bardzo dobrze rozwinięta baza turystyczna i kilometry szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, liczne ścieżki dydaktyczne, szlaki wodne oraz stanowiska ornitologiczne. Coś dla siebie znajdą także miłośnicy narciarstwa. Goście mogą odpocząć w gospodarstwach agroturystycznych, pensjonatach i hotelach, zasmakować regionalnych potraw, lokalnego wina, ekologicznych produktów, a przy okazji wyleczyć dolegliwości i poprawić samopoczucie. Osobom preferującym odpoczynek nad wodą Kraina Lessowych Wąwozów jest wymarzonym miejscem do organizowania spływów kajakowych. **Wisła** jest rzeką niebezpieczną i stanowi nie lada wyzwanie dla miłośników kajakarstwa. Trud wyprawy zrekompensują malownicze widoki ukrytych w zieleni zabytków Kazimierza Dolnego, Janowca, obcowanie z przyrodą, obserwacje gniazd lęgowych na Skarpie Dobrskiej czy Krowiej Wyspie. Najpopularniejsze szlaki kajakowe prowadzą z Kazimierza lub Janowca do Puław (16,5 km, czas spływu 2-3 godz.) oraz do Dębina (37 km, czas spływu 6-8 godz.). Początkujący miłośnicy wioślarstwa wybiorą niewielką rzekę **Chodelkę** o dł. ok. 50 km. Jest to rzeka typowo rekreacyjna o niewielkiej głębokości. Spływ, trwający ok. 2 godz., można rozpocząć w Szczekarkowie, a skończyć w Podgórzu. Malownicza widokowo trasa wiedzie obok rezerwatu Skarpa Dobrska. **Kurówka** ma dł. 50 km. Wypływa w okolicy miejscowości Piotrowice Wielkie i meandrując wśród pól i łąk wpada do Wisły. Szlak kajakowy Kurówką (16 km) rozpoczyna się w Szumowie, a kończy w Opoce. W dorzeczu wstępują duże obszary torfowisk. **Spływ Wieprzem** stwarza możliwości obcowania z dziką przyrodą, a widoki na szlaku zapierają dech w piersiach. Dolina Wieprza ma status obszaru chronionego. Spływ można rozpocząć w Kośminie, a kończyć w Skokach koło Dębina (18 km, czas trwania 4 godz.).

Na amatorów żeglugi po Wiśle czekają statki spacerowe, a promy pasażerskie „Janowiec” w Kazimierzu Dolnym i „Serokomla” w pobliżu Bochofnicy, umożliwiają przeprawę na drugi brzeg do Janowca i Nasiłowa. Promy zabierają także rowery i samochody.

Prom Linowy Janowiec, Janowiec-Kazimierz Dolny, tel. 694 803 430

Prom Linowy Serokomla, Bochofnica-Nasiłów, (od maja do października), tel. 663 600 016

Poznanie Krainy Lessowych Wąwozów może odbywać się także z wysokości końskiego grzbietu. Hipoterapia uznawana jest za najbardziej relaksujący sposób na stres i zmęczenie. Kluby jeździeckie i stajnie oferują zajęcia nauki konnej dla dzieci i dorosłych oraz wycieczki w plener. Latem organizowane są obozy jeździeckie, wczasy w siodle, a jesienią i zimą tradycyjne biegi św. Huberta i kuligi. Na poprawę kondycji i wydolności organizmu wpływa także jazda rowerem. Miłośnicy kolarstwa mają przygotowanych ponad 500 km oznakowanych tras rowerowych. Część z nich wchodzi w skład Bursztynowego Szlaku Greenways, prowadzącego z Budapesztu przez Słowację na Hel. Pasjonaci pieszych wycieczek czy spacerów nordic walking mogą korzystać z wytyczonych, oznakowanych tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych i przyrodniczych. Ustawione na szlaku tablice informują o budowie geologicznej, unikalnej roślinności oraz odmienności siedlisk oraz zasobów materialnych.

JANOWIEC

– miejscowość położona przy ujściu rzeki Plewki do Wisły na lewym brzegu Wisły, w najbardziej malowniczym odcinku rzeki, zwanym Małopolskim Przełomem Wisły. Lokalizacja miasta na gruntach dawnej wsi Serokomla miała miejsce w 1537 r., za panowania Zygmunta I Starego. Na ceremonię nadania prawa miejskiego przybył sam król i jego małżonka, królowa Bona. Często gościem był tu Jan Kochanowski. Przez ponad dwieście lat władzę nad miastem sprawowały wpływowe rodziny magnackie: Firlejów, Tarłów i Lubomirskich. Siedzibą rodową był potężny zamek bastejowy, wzniesiony na wysokiej skarpie na pocz. XVI w. Z dawnego założenia miejskiego pozostał czworoboczny rynek z kościołem. W latach 1928-1975 właścicielem zamku był inż. Leon Kozłowski. Do dawnych tradycji miejskich nawiązuje herb miejscowości wzorowany na historycznej pieczęci z XVI w.

Wiele geologicznych tajemnic tego regionu odsłania odkrywkowy Kamieniołom w Nasiłowie. Miłośnikom archeologii daje podgląd na historię Ziemi sprzed 70 mln. lat. Przy odrobinie szczęścia można tam znaleźć odbite w kamieniu gąbki, jeżowce, a nawet zęby rekinów.

GODNE POLECENIA:

Zamek obronny zbudowany został na początku XVI w. przez Mikołaja Firleja. Rozbudowany przez znakomitych architektów: Santi Gucci Fiorentino i Tylmana z Gameren, uznawany był za jedną z najokazalszych warowni dawnej Rzeczypospolitej. Zniszczony przez Szwedów w 1656 r. jest dzisiaj malowniczą ruiną, z wyodrębnioną częścią ekspozycyjną i krużgankami. W narożnej baszcie zamku, z której Franciszka Krasieńska wypatrywała swego ukochanego królewicza Karola, syna Augusta III Wettyna, zachowały się rokokowe sztukaterie. Legenda mówi, że podczas pełni księżyca po zamkowych murach krąży Czarna Dama, duch Heleny Lubomirskiej, która nie mogąc poślubić ukochanego biednego rybaka, popełniła samobójstwo rzucając się z wieży.

W parku przy zamku zlokalizowano skansen z dworem ziemiańskim z Moniak z drugiej połowy XVIII w. oraz zespół folwarczny składający się ze stodoły z Wylągów, spichlerza z Podlodowa i lamusa z wozownią. Ekspozycję stanowią sprzęty i wytwory charakterystyczne dla lubelskiego Powiśla.

 Muzeum Zamek w Janowcu, Oddział Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym, ul. Lubelska 20, tel. 81 881 52 28, www.mnkd.pl

Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i św. Małgorzaty przebudowany został ok. 1537 r. z fundacji Piotra Firleja, z częściowym wykorzystaniem istniejącego wcześniej gotyckiego kościoła (obecnie jest to kaplica św. Anny). Najcenniejszym zabytkiem wewnątrz świątyni jest renesansowy nagrobek Barbary i Andrzeja Firlejów dłuta Santi Gucciego, przedstawiciela sztuki manieryzmu w Polsce. W czasie reformacji część kościoła była wydzielona wyznawcom religii protestanckiej. Obok świątyni znajduje się zabytkowa plebania z ok. 1614 r.

 Rynek 6, tel. 81 881 52 27
(zwiedzanie przed i po nabożeństwach)

Izba Twórczości Ludowej im. Heleny Kozak prezentuje kolekcję dzieł przeniesionych z warsztatu lokalnego artysty rzeźbiarza Zygmunta Kozaka z Nasiłowa. Wśród eksponatów dominują rzeźby i płaskorzeźby sakralne, formy przyrodnicze, postacie przywódców państwowych oraz portrety polskich noblistów.

 ul. Lubelska 9, tel. 81 881 52 89

W 2008 r. zostało powołane do życia **Stowarzyszenie Winiarzy Małopolskiego Przełomu Wisły**, zrzeszające członków uprawiających winorośle i produkujących wino. Misją Stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju winnic i propagowanie produkcji lokalnego wina gronowego.

Winnica Janowiec zajmuje trzy parcele. Najstarsza położona jest przy Szlaku Bursztynowym na madzie wiślanej bogatej w magnez, dwie pozostałe na gliniano-piaszczystej glebie polodowcowej o podłożu marglu wapiennego. Winorośla nawożone są naturalnym obornikiem, pozyskanym z własnej hodowli świń rasy mangalica.

 Janowiec, ul. Młynarska 7, tel. 697 700 233, 605 686 285

Winnica Widok położona jest w atrakcyjnym krajobrazowo miejscu na skarpie, skąd rozciąga się wspaniały widok na dolinę Wisły i panoramę Kazimierza Dolnego. Na kamienistej glebie rośnie ponad 5 tys. krzewów winorośli. Właściciele oferują zwiedzanie winnicy i winiarni oraz degustację produkowanych win.

 Wojszyn 5a, tel. 797 117 345, 601 563 990
e-mail: info@winnicawidok.pl

Fiord Ranczo w Oblasach oferuje konne przejażdżki po okolicy, rajdy konne, a zimą kuligi. Właściciele stancy zajmują się hodowlą koni rasy fiordzkiej. Jest to pochodząca z Norwegii, jedna z najstarszych ras na świecie, bez domieszki obcej krwi, wytrzymała i bardzo przyjazna.

 Fiord Ranczo Oblasy 217, tel. 514 940 227, 601 824 034

Magiczne Ogrody to kraina baśni i przyrody, która oczaruje nie tylko dzieci. Park tematyczny z postaciami bajkowych bohaterów położony jest wśród wodospadów, strumieni i malowniczych ścieżek. Można odwiedzić tu gród Krasnoludów, zrelaksować się w Wodnym Świecie oraz zobaczyć olbrzymie Marchewkowe Pole. Niezapomniana przygoda czeka zarówno na dzieci, jak i dorosłych, którzy mogą razem ze swoimi pociechami przenieść się w bajeczny świat fantazji.

 Trzcianki 92 k. Janowca, tel. 503 983 135, e-mail: kontakt@magiczneogrody.com

Zalew w Janowicach położony w urokliwej okolicy, otoczony lasami i łąkami, to 14-hektarowy zbiornik na rzece Plewce z rozwiniętą infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną. Dysponuje piaszczystą, strzeżoną plażą i wypożyczalnią sprzętu pływającego.

 Kontakt: 602 636 009

TRASY SPACEROWE:

Trasa zielona (5,2 km) bierze swój początek w pobliżu zamku. Wiedzie ścieżkami gruntowymi i duktami leśnymi do miejscowości Oblasy Dworskie i Oblasy Książęce.

Trasa żółta (11,3 km) rozpoczyna się przy OSP w Wojszynie, długim odcinkiem wzdłuż lasu prowadzi do Nasiłowa i z powrotem biegnie wzdłuż Wisły.

Trasa czerwona (15,4 km) widokowa na Wisłę i zamkowe wzgórze, rozpoczyna się przy ul. Młynarskiej, prowadzi do zalewu na rzece Plewce w Janowicach w pobliżu rezerwatu „Krowia Wyspa”.

Dwór z Moniak

Góra Trzech Krzyży, Janowiec

JÓZEFÓW NAD WISŁĄ

Dawna wieś Kołczyn, prawa miejskie otrzymała w 1688 r. staraniem Andrzeja Potockiego, kasztelana krakowskiego i nazwana została Józefowem, od imienia syna założyciela miasta. Przywilej lokacyjny zatwierdził król Jan III Sobieski. Miasto leżące przy drodze handlowej z Mazowsza do Grodów Czerwieńskich i Rusi, dzięki przeprawie przez Wisłę, było niegdyś centrum handlowym i siedzibą komory celnej. Mieszkańcy trudnili się rolnictwem, handlem, rybołówstwem i flisactwem. Mieszczanie józefowscy otrzymali prawo wyrobu wódki i piwa.

Miejscowość malowniczo usytuowana na wysokim, urwistym zboczu Wisły, w 2018 r. odzyskała prawa miejskie. Gminę Józefów można nazwać „Krajiną Sadów”, europejską kolebką sadownictwa. Sady zajmują 2 tys. ha, a uzyskuje się z nich ok. 60 tys. owoców. Rozwojowi tej gałęzi rolnictwa sprzyja specyficzny mikroklimat i żyzne gleby. Z tarasu widokowego na szczycie Kamieniołomu w Kaliszanach rozciąga się szeroka panorama na sady i plantacje. Przy dobrej widoczności, można zobaczyć zarys Gór Świętokrzyskich i wyłaniający się z oddali wiatrak z II poł. XVIII w.

TRASA SPACEROWA:

Ścieżka przyrodnicza Złota Góra (4 km) zaczyna się i kończy przy Szkole Podstawowej w Chruślinie. Prowadzi zboczem doliny rzeki Podlipie, porożcinanej siecią wąwozów lessowych, porośniętej lasem i sadami owocowymi. Odnoga ścieżki prowadzi do polany, gdzie znajduje się pomnik powstańców styczniowych, poległych w bitwie pod Chruśliną 30 maja i 4 sierpnia 1863 r.

GODNE POLECENIA:

Kościół pw. Bożego Ciała i zespół klasztorny to późnobarokowy kompleks sakralny, ufundowany przez Józefa Potockiego w latach 1730-43, oddany pod opiekę zakonowi bernardynów. Zbudowany jest na planie prostokąta, z dwiema kwadratowymi, obniżonymi wieżami po bokach.

 ul. Powstańców, tel. 81 828 50 22

Pałac Potockich wzniesiony w stylu klasycystycznym w XVIII w. został doszczętnie zniszczony podczas działań wojennych XX w. Odbudowywany w okresie międzywojennym przez Jana Witkiewicza oraz po II wojnie światowej, zatracił proporcje i wszelkie ślady dawnej świetności. Obecnie jest siedzibą Urzędu Miasta.

 ul. Opolska 33.

Przeszłość miasta i gminy można poznać oglądając ekspozycję historyczną w Izbie Pamięci.

 ul. Opolska 20

Kościół pw. Wszystkich Świętych w Rybitwach, wzniesiony po 1613 r. z fundacji Katarzyny z Biereckich Ossolińskiej, jest przykładem stylu określanego w architekturze jako renesans lubelski. Są to bez wieżowe kościoły charakteryzujące się prostym planem, wysmukłą i lekką bryłą oraz bogactwem detali architektonicznych, głównie listwowych dekoracji sztukatorskich wewnątrz świątyni.

 Rybitwy 48, tel. 81 828 50 86

Kościół pw. Bożego Ciała

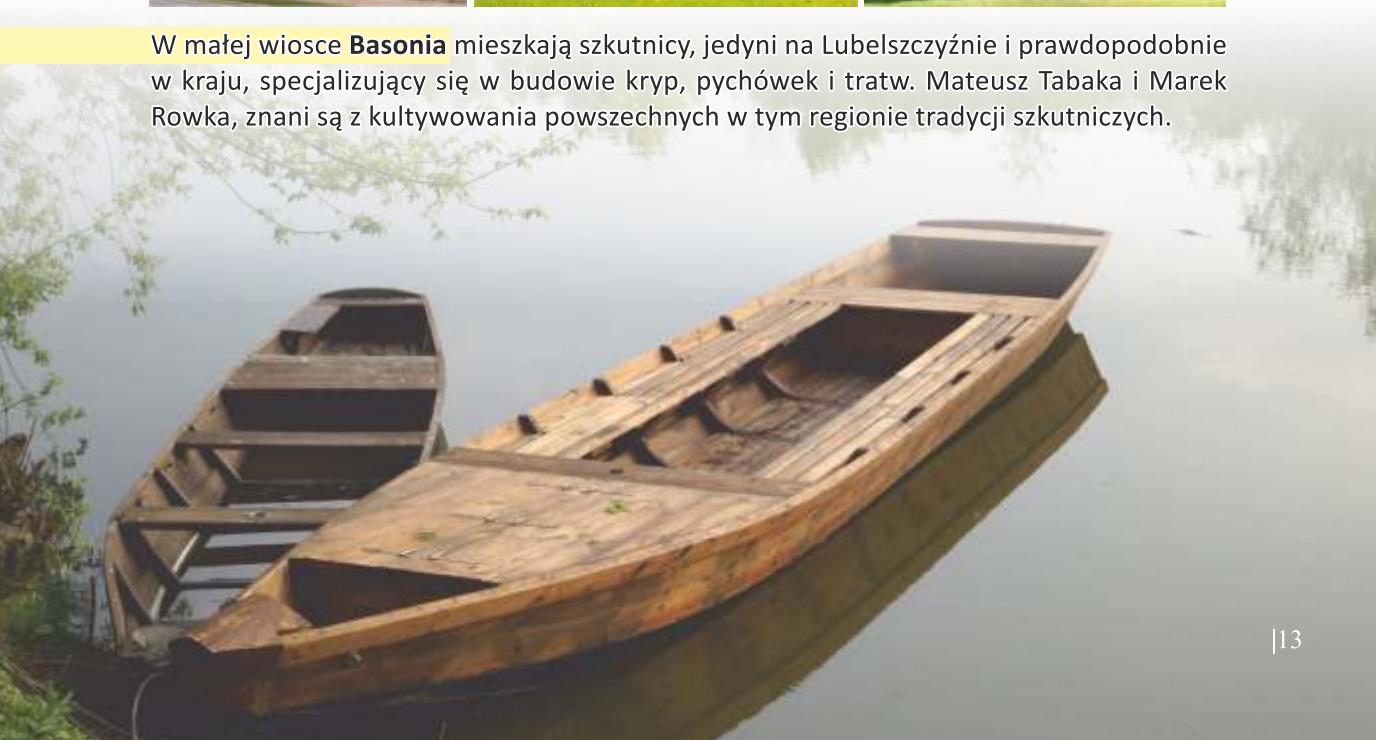

Pałac Potockich

Kościół w Rybitwach

W małej wiosce **Basonia** mieszkają szkutnicy, jedyni na Lubelszczyźnie i prawdopodobnie w kraju, specjalizujący się w budowie kryp, puchówek i tratw. Mateusz Tabaka i Marek Rowka, znani są z kultywowania powszechnych w tym regionie tradycji szkutniczych.

KAZIMIERZ DOLNY

Miasteczko artystów, malowniczo położone u ujścia Grodarza do Wisły, uznane w 1994 r. za Pomnik Historii. **Baszta i zamek obronny** to najstarsze budowle strategiczne przełomu XIII/XIV w. **Kościół farny pw. św. Jana Chrzciciela i św. Bartłomieja** o romańsko-gotyckim rodowodzie, rozbudowany w stylu renesansowym w latach 1610-13, posiada najstarsze zachowane w całości organy z 1620 r. Z tego okresu pochodzą **Kamienice Krzysztofa i Mikołaja Przybyłów** przy Rynku Głównym (1615 r.) oraz **kamienica Bartłomieja Celeja** przy ul. Senatorskiej (1635 r.). **Kościół pw. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny na Plebaniej Górze** ufundował Mikołaj Firlej. Ze wzgórza kościelnego podziwiać można ukształtowaną przed wiekami urbanistyczną oś widokową na rynek, farę, zamek i basztę.

Gry Miejskie prowadzone przez miejscową przewodniczkę, panią Danutę Borzecką umożliwiają odkrywanie historii miasteczka, jego tradycji i kultury. Formuła zajęć w sposób niekonwencjonalny i interaktywny przenosi turystę w minione lata, pozwalając mu przeżywać niezwykle przygody.

 Kontakt: 606 311 372, oprowadzanie@gmail.com

Siedlisko Małgorzaty, to zagroda edukacyjna Małgorzaty Urban. W pracowni tkactwa plastyki obrzędowej można poznać tajniki tkania pasiastych kilimów i chodników, także nauczyć się wykonywania palm wielkanocnych oraz suchych bukietów z zebranych w okolicy kwiatów i ziół. Można też własnoręcznie wykonać przedmioty codziennego użytku i ozdoby z gliny.

 Cholewianka 7A, tel. 510 157 111, www.siedliskomalgorzaty.pl, urbanmalgorzata@o2.pl

Kazimierskie Alpaki, to ośrodek hodowli zwierząt oferujący możliwość spędzenia czasu i relaksu w otoczeniu alpaki, królików, pawi i nie tylko. Goście mają możliwość karmienia i głaskania zwierząt. Ponadto można tu nabyć wyjątkowe wyroby z wełny alpaki.

 ul. Małachowskiego 24, tel. 666 274 181

*Rynek i Fara
w Kazimierzu Dolnym*

KOŃSKOWOLA

„Kraina Róż”, osada miejska położona nad rzeką Kurówką, lokowana na prawie magdeburskim za czasów króla Zygmunta I Starego. Należała do książęcych rodów Tęczyńskich, Sieniawskich i Czartoryskich. Z osobą księżnej Izabeli Czartoryskiej wiąże się ponad dwustuletnia tradycja uprawy róż, która przetrwała do czasów współczesnych. W XVIII i XIX w. miasto było ważnym ośrodkiem administracyjnym, handlowym, przemysłowym i kulturalnym, chlubiącym się wzorcowym gospodarstwem rolnym. Za sprawą sprowadzonych tu rzemieślników z Saksonii, stworzono znaczący ośrodek tkactwa i włókiennictwa. Obecnie instytucją wiodącą w regionie jest Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Na terenie gminy znajdują się malownicze wąwozy: **Liszcz** w Skowieszynie, głęboki, porośnięty groszkiem wiosennym i skrzypem, z odnogami prowadzącymi do miejscowości Parchatka i Pożóg oraz **Starowiejskie Doły** w Skowieszynie z imponującymi połaciami czeremchy.

GODNE POLECENIA:

Kościół Farny pw. Znalezienia Krzyża Świętego, ufundowany w XVI w. przez Andrzeja Tęczyńskiego. Wewnątrz kościoła zwraca uwagę barokowy ołtarz i ambona z postaciami aniołów dłuta braci Hoffman. Cennym zabytkiem jest sarkofag Zofii z Opalińskich Lubomirskiej, autorstwa Tylmana z Gameren i jedyna w Polsce rzeźba Vanitas (łac. marność). W krypcie kościoła pochowany jest proboszcz parafii, ks. Franciszek Zabłocki, poeta i komediopisarz doby Oświecenia. Na placu przykościelnym znajduje się nagrobek poety Franciszka Dionizego Książnika, zmarłego w Końskowoli w 1807 r.

 ul. Kurowska 2, tel. 81 889 20 00

Kościół szpitalny pw. św. Anny wybudowany w stylu renesansu lubelskiego, został wystawiony przed 1613 r. Wnętrze świątyni zdobi ołtarz o strukturze i dekoracji renesansowo-manierystycznej, stanowiący układ siedmiu obrazów autorstwa Stanisława Szczerbica z 1618 r. Kapliczka słupowa stojąca na placu przy kościele została wzniesiona w 1892 r. na pamiątkę ustąpienia zarazy.

 ul. Lubelska 122

Dwór mieszkalny Tęczyńskich, to niewielka budowla posiadająca cechy obronne. Około 1700 r. została przekazana parafii na siedzibę plebanii. Sąsiedztwo z kościołem św. Anny pozwala sądzić, że oba obiekty tworzyły jedną strukturę. W pobliżu dawnej plebanii odkryto ławeczkę ks. Franciszka Zabłockiego, dawnego proboszcza parafii.

 ul. Lubelska 97

Ratusz miejski, zbudowany w 1775 r. w stylu klasycystycznym z fundacji księcia Aleksandra Augusta Czartoryskiego, w przeszłości pełnił wiele funkcji publicznych. Podczas gruntownej rewitalizacji w 2020 r. w jednej z sal na ścianach i na sklepieniu, odkryto cenne polichromie z XVIII w.

Zabudowania folwarczne ze spichlerzem z XVIII w. stanowiły zaplecze gospodarcze rezydencji Czartoryskich w Puławach. W zachowanej części dawnej zabudowy obecnie mieszczą się sklepy oraz Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

 ul. Pożowska

Rodzinne Gospodarstwo „Manufaktura Różana”, oferuje tradycyjne i lokalne przetwory

z płatków i owoców dzikiej róży oraz z owoców pigwowca. Soki, syropy i konfitury powstają z ręcznie zebranych płatków i owoców pochodzących z własnej plantacji położonej na lessowych glebach. Podstawę produkcji stanowią stare, rodzinne przepisy znane od wieków w gminie Końskowola. Bogata oferta Manufaktury zamyka w słoikach i butelkach bogactwo witamin i minerałów.

 Stara Wieś, ul. Różana 15, tel. 609 481 420, www.smakirozy.pl

La'Lawenda - plantacja lawendy udostępniana jest dla zwiedzających w okresie kwitnienia lawendy, od czerwca do sierpnia. Jest idealnym miejscem dla spragnionych pięknych widoków turystów i fotografów. Na miejscu można kupić produkty pachnące lawendą oraz sadzonki. Organizowane są warsztaty, animacje dla dzieci i wieczorki z muzyką na żywo.

 Nowy Pożóg 62A, tel. 603 626 090

Ratusz w Końskowoli

Winnica Las Stocki oraz wino Las Stocki.

Winnica powstała w 2008 r. na powierzchni 1,2 ha lessowych gleb. Pielęgnacja winorośli odbywa się mechanicznie, bez użycia środków chemicznych. Wytworem winnicy są **wina gronowe białe i czerwone**. Gwarancją ich jakości jest pasja do wina dwojga winiarzy - Beaty i Mariusza Grabka.

Las Stocki 80, www.lasstocki.pl, winnica@lasstocki.pl
Produkcja i sprzedaż wina tel. 602 155 196
Grupy turystyczne tel. 696 092 951

TRASY TURYSTYCZNE:

Szlak Różany prowadzi wzdłuż plantacji róż. Liczy 21 km, zaczyna się i kończy w Końskowoli. Wiedzie przez Pożóg, Klementowice, Las Stocki, Zbędownice i Skowieszyn. Szczególnych wrażeń dostarczy spacer w okresie kwitnienia róż.

Trasa zielona (6,8 km) rozpoczyna się u zbiegu ulic Lubelskiej i Różanej, w okolicy kościoła pw. Znalezienia Krzyża Św. i wiedzie obok dawnego ratusza miejskiego, ulicą Pożowską przy Lubelskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego. Dalej prowadzi bulwarem spacerowym nad stawami w miejscowości Stara Wieś.

Trasa żółta (ok. 9 km) rozpoczyna się za torami kolejowymi, prowadzi szerokimi drogami pośród pól różanych, poprzez jary i wąwozy wzdłuż lasu, przez miejscowości Skowieszyn, Stary Pożóg oraz Las Stocki.

Trasa czerwona (14 km) prowadzi przez różane pola w kierunku Skowieszyna, Starego Pożogu i Lasu Stockiego, obok miejsca jednej z największych bitew podziemia antykomunistycznego przeciwko oddziałom UB, MO 24 maja 1945 r., którą dowodził major Marian Bernaciak ps. „Orlik”.

NAŁĘCZÓW

Miasteczko uzdrowiskowe, położone na Płaskowyżu Nałęczowskim w dolinie rzeki Bystrej i Bochocticzanki, specjalizuje się w leczeniu chorób serca i układu krążenia. Otoczone siecią lessowych wąwozów, bujną roślinnością, słynie z unikalnego mikroklimatu i wód źródłanych o leczniczych właściwościach. Jest jednym z najstarszych uzdrowisk w Polsce. Jego historia sięga XVIII w. i wiąże się z działalnością rodu Małachowskich, herbu Nałęcz. W końcu XIX w. osada przekształciła się w miasto-ogród z willową zabudową i stała się ulubionym miejscem wypoczynku. Z Nałęczowem związało swoje życie wielu pisarzy i artystów m.in. Bolesław Prus, Stefan Żeromski, Henryk Sienkiewicz. Sercem Nałęczowa jest **Park Zdrojowy**. Tutaj najbardziej odczuwa się działanie mikroklimatu, samoczynnie regulującego ciśnienie tętnicze. Miłośnicy dalszych wędrówek mogą wybrać się na spacer do **Wąwozu Bolesława Prusa** lub do **Lasu Zakładowego**, a stamtąd do **Wąwozu Lepionki**. Najbardziej oddalony od centrum w kierunku Wąwołnicy jest **Wąwóz Łukoszyński** (zw. Papieskim) na Charzu A.

GODNE POLECENIA:

Pałac Małachowskich zbudowany pod koniec XVIII w. wg proj. Ferdynanda Naxa oraz **Stare Łazienki**, oddane do użytku w 1821 r., to najstarsze obiekty w Parku Zdrojowym. Inne historyczne budowle to **Hydropatia** (obecnie Sanatorium Księżę Józef), **Domek grecki**, **Willa angielska**. Dawne wille w stylu szwajcarskim, pałacyki w stylu włoskim, z dekoracyjnie ukształtowanymi fasadami, zobaczyć można przy **ul. Lipowej i Armatnia Góra**.

Willa Tolin

Willa Oktawia

Pałac Małachowskich

fot. Jerzy Ogiński

Chata Stefana Żeromskiego, dawna pracownia pisarza, zbudowana w 1905 r. z honorarium za „Popioły” w stylu zakopiańskim wg proj. Jana Koszczyk-Witkiewicza, od 1928 r. jest siedzibą **Muzeum Stefana Żeromskiego**. Walorem ekspozycji jest jej autentyczność. W pobliżu znajduje się **Mauzoleum Adama Żeromskiego**, ukończone w 1922 r. wg proj. Jana Koszczyk-Witkiewicza.

📍 **MSZ, Oddział Muzeum Narodowego w Lublinie, ul. S. Żeromskiego 8, tel. 81 501 47 80**

Ochrona im. Adama Żeromskiego, wzniesiona w 1907 r. w stylu zakopiańskim wg proj. Jana Koszczyk-Witkiewicza z fundacji Stefana Żeromskiego, który na dokończenie budowy przeznaczył honorarium za „Dzieje grzechu”. Obecnie jest siedzibą Muzeum Bolesława Prusa.

📍 **MBP, Oddział Muzeum Narodowego w Lublinie, ul. S. A. Poniatowskiego 39, tel. 81 501 45 52**

Kościół pw. św. Karola Boromeusza w stylu zakopiańskim, ufundowany przez doktorową Ludwikę Benni wg proj. Stanisława Grochowicza w 1917 r. Figury oraz snycerkę w ołtarzu wykonał nałęczowski rzeźbiarz Jan Żylski.

📍 **ul. Armatnia Góra 18**

Kościół pw. św. Jana Chrzciciela obecny wystrój zawdzięcza rodzinie Małachowskich. W podziemiach kościoła pochowana jest Marianna z Potockich Małachowska, żona Stanisława. Na cmentarzu parafialnym spoczywają m.in. założyciele i administratorzy uzdrowiska, pisarka Ewa Szelburg-Zarembina, Oktawia Żeromska, Michał Elwiro Andriolli.

📍 **ul. Bochothnica 3**

Kościół pw. Jana Chrzciciela

Kaplica pw. Karola Boromeusza

Kompleks Wodny Atrium, położony jest w centrum Parku Zdrojowego, dysponuje basenem Aquatonic, dyszami masującymi, basenem białej glinki, jacuzzi oraz sauną suchą i mokrą.

 ul. Grabowa 1, tel. 81 50 16 027
www.uzdrowisko-naleczow.pl

Nałęczowski Zwierzyniec - oferuje zwiedzającym: bezpośrednie spotkanie ze zwierzętami gospodarskimi i domowymi, poznanie wiejskiego życia wszystkimi zmysłami, slow life. W ofercie m. in.: lekcje tematyczne, warsztaty rękodzieła.

 ul. Kamieniak 23B, tel. 665 363 262, 695 924 854

Aerostat to firma, której głównym celem jest promocja sportu balonowego. Właściciel z zaangażowaniem i pasją organizuje również zawody, takie jak, np. **Międzynarodowe Zawody Balonowe**, które odbywają się każdego roku w Nałęczowie. W ofercie firmy znajdują się także loty widokowe.

 Rezerwacja tel. 577 535 144

Retro Meleks umożliwia turystom dotarcie do ciekawych zakątków Nałęczowa i okolic. Jest to atrakcyjna forma zwiedzania, szczególnie dla osób mających problemy mobilne. Przystanek znajduje się w zatoczce przy

 ul. F. Szopena 1, tel. 721 948 772
e-mail: retromeleks@gmail.com

Sanatorium Uzdrowskie Rolnik jest w centrum Parku Zdrojowego w Nałęczowie. Wszystkie usługi i świadczenia (zakwaterowanie, wyżywienie, zabiegi, opieka medyczna, basen z hydromasażami, kawiarnia, gabinet kosmetyczny, studio fryzur) mieszczą się w jednym budynku. Skutecznie od ponad 30 lat leczy się tu pacjentów z chorobami serca i układu krążenia oraz ze schorzeniami narządu ruchu.

 ul. Górskiego 14, tel. 815014751
www.sanatoriumrolnik.pl

Pracownia Terapii Bólu oferuje zabiegi, które pomagają w zniwelowaniu różnych rodzajów dolegliwości. Wszystkie zabiegi dostosowywane są indywidualnie do potrzeb każdego klienta, a do ich wykonania wykorzystywane są najnowsze technologie.

 ul. 1 Maja 11, Nałęczów, tel. 451 040 926
e-mail: pracowniaterapiibolu@gmail.com

Aura Medical SPA proponuje bogatą ofertę zabiegów rehabilitacyjnych oraz SPA & Wellness. Unikatowa i autorska koncepcja łączy innowacyjne technologie z nałęczowskimi tradycjami odpoczynku. W obiekcie czekają na Państwa strefy rekreacji z basenem, jacuzzi i saunami.

📍 **ul. H. Wiercieńskiego 62, tel. 81 475 44 84**
e-mail: recepcja@auramedicalspa.pl

Chmiele Nałęczowskie, piwo tworzone rzemieślniczo za pomocą tradycyjnych metod i receptur. Do jego produkcji wykorzystywane są wysokiej jakości naturalne składniki. W ofercie znajdują się piwa: Lawendowe, Jasne Goryczkowe, Klasztorne Mocne, Pszeniczne, IPA goryczkowe.

📍 **Przybysławice 5b, tel. 600 088 384**
e-mail: chmiele.naleczowskie@gmail.com

TRASY SPACEROWE:

Trasa zielona (4,7 km) wiedzie z Parku Zdrojowego do poprzecinanego wąwozami Lasu Zakładowego, stamtąd ulicami Harcerską i Powstańców 1863 r. prowadzi z powrotem do miasta.

Trasa żółta (11 km) wiedzie Aleją Lipową, wytyczoną za czasów Małachowskich od pałacu do kościoła parafialnego obok zabytkowych willi i pałacyków, dalej wyprowadza na pola i łąki. Na trasie znajdują się wąwozy i tereny zalesione.

Trasa czerwona (14 km) prowadzi drogą asfaltową przez Nałęczów wzdłuż lasu, drogami polnymi i wąwozami przez pobliskie miejscowości: Cynków, Czesławice, Piotrowice. Mapa szlaku znajduje się na stronie www.kraina.org.pl.

Nałęczowski Szlak Literacki łączy trzydzieści obiektów związanych z pobytem pisarzy, przebywających w uzdrowisku. Pliki znajdują się na stronie www.kraina.org.pl.

Trasa rowerowa Jastrzębi Szlak, o długości 20 km, dostępna na urządzeniach mobilnych, prowadzi z Nałęczowa przez Chruszczów do Wąwolnicy, z powrotem pętłą przez Stary i Nowy Gaj wraca do Nałęczowa.

PONIATOWA

Miasteczko w powiecie opolskim, zatopione w zieleni, otoczone sosnowymi lasami jest ostoją ciszy i spokoju. Impulsem jego rozwoju był rządowy program tworzenia Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP), realizowany w okresie międzywojennym. Miejscowość położona w Kotlinie Chodelskiej, w dolinie kaskadowo połączonych „Dziesięciu Stawów”, częściowo wchodzi w skład Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Tutejszy, unikatowy mikroklimat jest pomocny w leczeniu chorób płucnych w jednym z nielicznych w Polsce Sanatorium Gruźlicy i Chorób Płuc. Malownicza „Dolina Dziesięciu Stawów” oraz rozległe połacie leśne tworzą wspaniałe miejsce relaksu, raj dla ptaków oraz miłośników kąpieli i wędkarstwa. Stale rozwijające się szlaki rowerowe oraz ścieżki edukacyjno-przyrodnicze i kulturowe stwarzają warunki do rozwoju turystyki. Do Poniatowej dociera **Nadwiślańska Kolej Wąskotorowa**, zbudowana pod koniec XIX w. Obecnie wyremontowana i odnowiona, zachęca do podróży i stanowi atrakcję turystyczną.

GODNE POLECENIA:

Pałac w Kraczewicach, to dawna letnia rezydencja Władysława i Henryka Gerliczów, spolonizowanych przemysłowców lubelskich, pochodzenia niemieckiego. Jest przykładem rzadkiej w regionie rezydencji w stylu secesyjnym przełomu XIX/XX w. Posiadłość otacza park krajobrazowy o asymetrycznej kompozycji i zachowanym drzewostanem.

 Kraczewice Prywatne 28, tel. 820 40 18

Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa wzniesiono na placu ofiarowanym przez Henryka Gerlicza w 1920 r., jako wotum za odzyskanie niepodległości i zwycięską wojnę z bolszewikami. Trójnawowa świątynia z sosnowych bali posiada wewnątrz unikalne boczne galerie, zdobione artystyczną snycerką. **tel. 81 820 40 01**

Hipoterapia uznawana jest za najbardziej relaksujący sposób na stres i zmęczenie. Możliwość skorzystania z tego typu usług zapewnia Sekcja Jeździecka w Kraczewicach, oferując zajęcia z końmi do jazdy sportowej, hipoterapii oraz jazdy relaksacyjnej w terenie.

 Kraczewice Rządowe 102B, tel. 608 399 006, www.konie.strefa.pl

Pałac w Kraczewicach

Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa

Ośrodek Sportu i Rekreacji zarządza krytą pływalnią, sauną i siłownią, kortem tenisowym, placami zabaw, dwoma kompleksami orlików, stadionem miejskim z pełnowymiarowym boiskiem ze sztuczną nawierzchnią, skateparkiem, terenem rekreacyjnym z kąpieliskiem, oraz organizuje imprezy, obozy i półkolonie sportowo-rekreacyjne.

📍 **ul. Kraczewicka 31, tel. 81 8220 42 90, www.osir.poniatowa.pl**
e-mail: sekretariat@osir.poniatowa.pl

Warsztaty Piekarnicze dzięki realizacji projektu „Od ziarenka do bochenka” przybliżają tradycyjne metody produkcji pieczywa. W trakcie trwania warsztatów uczestnicy własnoręcznie wykonują zaprojektowane wcześniej wypieki, zwiedzają piekarnię oraz poznają historię rzemiosła.

📍 **Kraczewice Prywatne 26, tel. 81 820 42 82**
e-mail: piekarnia.tzubrzycki@onet.pl

Nieopodal Poniatowej, w miejscowości Trzebieszka znajduje się **pracownia Kafelcoffee**, w której za pomocą tradycyjnych metod, tworzone są artystyczne kafle oraz naczynia ceramiczne. Wszystkie produkty są wytwarzane i malowane ręcznie z naturalnej gliny szamotowej, według autorskiego projektu, a następnie wypalane w wysokiej temperaturze.

📍 **Trzebieszka 7, tel. 502 293 447, www.kafelcoffee.pl**

TRASY:

Przez Poniatową przebiega **Czarny szlak rowerowy** zwany „Nitką kolejki wąskotorowej” (48 km). Rozpoczyna się przy ul. Kolejowej w Opolu Lubelskim. Prowadzi wzdłuż torów zabytkowej kolejki wąskotorowej, zbudowanej pod koniec XIX w. Wiedzie przez Poniatową, Kolonię Karczmiska i Zaborze do Kębła. Po drodze można zwiedzić zespół pałacowo-parkowy w Kraczewicach.

Szlak pomników pamięci narodowej to ścieżka edukacyjna przywracająca pamięć miejscom i wydarzeniom, które rozegrały się na terenie gminy w czasie powstań narodowych, I i II wojny światowej, w tym zagłady jeńców rosyjskich i Żydów z tutejszych obozów pracy (m.in. akcja Erntefest (Dożynki) z 3/4 listopada 1943 r.).

Szlak nordic-walking (5 km) rozpoczyna się przy Centrum Kultury, Promocji i Turystyki, biegnie wzdłuż akwenów „Doliny Dziesięciu Stawów”. Dalej, drogą leśną, okrążając staw, przez groblę, doprowadza schodkami do dębowej ścieżki spacerowej i z powrotem powraca do miasta.

CIKAWOSTKA

Warto odwiedzić pobliską miejscowość Emilcin, gdzie według relacji uczestnika wydarzeń Jana Wolskiego, 10 maja 1978 r. doszło do bliskiego spotkania z przedstawicielami obcej cywilizacji. Sprawą zajęli się najbardziej znani ufolodzy w Polsce. W miejscu sensacyjnego zjawiska odślonięty jedyny w Polsce pomniki UFO (w 2005 r.).

PUŁAWY

Miasto położone w malowniczej części Małopolskiego Przełomu Wisły, na pograniczu piaszczystej, zalesionej i urozmaiconej licznymi wydmami Niziny Mazowieckiej oraz lessowej Wyżyny Lubelskiej. Niegdyś niewielka osada handlowo-rybacka, od drugiej połowy XVII w. stała się własnością książęcych rodów Lubomirskich, Sieniawskich i Czartoryskich. Zasługą książąt Czartoryskich było stworzenie w Puławach ośrodka kulturalno politycznego. Z mecenatu księstwa Czartoryskich korzystali pisarze, poeci, artyści i malarze doby oświecenia. Przebywali tu i tworzyli J. U. Niemcewicz, F. Karpiński, F.D. Książnin, P. Norblin, T. Kościuszko i wielu innych. Ówczesne Puławy zyskały miano „Polskich Aten” i stały się namiastką utraconej Ojczyzny.

Obecnie Puławy są miastem powiatowym, ważnym ośrodkiem naukowym i przemysłowym. Siedzibę ma tu wiele instytutów naukowo-badawczych, a także Grupa Azoty Zakłady Azotowe Puławy S.A. Stanowią ważny węzeł komunikacyjny kolejowy i drogowy z dwiema przeprawami mostowymi, portem rzeczny oraz przystanią dla jachtów i motorówek. Puławy to miasto, które urzeka atmosferą kulturowego bogactwa, komfortem życia i przyjazną przestrzenią miejską.

GODNE POLECENIA:

Zespół Rezydencyjny Książąt Czartoryskich, rezydencja magnacka Izabeli z Flemingów i Adama Kazimierza Czartoryskich, przebudowana w stylu klasycystycznym wg. proj. Chrystiana Piotra Aignera. Pałac otacza park romantyczny z licznymi rzezbami i budowlami ogrodowymi. W **Świątyni Sybilli**, wzniesionej na wzór antycznej świątyni Westy w Tivoli pod Rzymem, księżna Izabela utworzyła w 1801 r., pierwsze w Polsce muzeum pamiątek. Zgromadziła trofea zdobyte podczas zwycięskich bitew, pamiątki po władcach i bohaterach narodowych. **Dom Gotycki** przeznaczyna na zbiory zagraniczne. Ozdobą kolekcji były obrazy „Dama z gronostajem” Leonarda da Vinci, „Pejzaż z miłosiernym Samarytaninem” Rembrandta van Rijn oraz „Portret młodzieńca” Rafaela Santi (zaginiony). Inne obiekty w parku to: **Domek Grecki**, **Brama Rzymska**, **sarkofag Augusta i Zofii z Sieniawskich Czartoryskich**, **rzeźba Tankreda i Kloryndy** oraz **Pałac Marynki**. **Domek Aleksandryjski** (zwany Żółtym) pełnił funkcję pawilonu gościnnego. Obecnie mieści się w nim dział muzeum – Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta. W sezonie letnim jest otwarta dla turystów.

Dom Gotycki

Świątynia Sybilli

Muzeum Czarotoryskich. W najpiękniejszych wnętrzach pałacu książąt Czarotoryskich prezentowane są eksponaty gromadzone od końca XVIII w po drugą połowę wieku XIX. Wystawa prezentuje najważniejsze aspekty dziedzictwa kulturowego i zasługi rodu Czarotoryskich. W sezonie letnim udostępnione są również: Świątynia Sybilli, Dom Gotycki i Domek Aleksandryjski.

 ul. Czarotoryskich 8, tel. 503 902 480, rezerwacje@muzeumczarotoryskich.pulawy.pl

Las Przygodas proponuje ciekawe zajęcia dla dzieci zainteresowanych aktywnym spędzaniem czasu na świeżym powietrzu. Poprzez zabawę pod okiem edukatorów leśnych, dzieci przyswajają wiedzę z dziedziny przyrody, biologii, geografii i ekologii.

 Włostowice, ul. Piasecznica, tel. 504 694 941
e-mail: lasprzygodas@gmail.com

Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w stylu klasycystycznym, na wzór rzymskiego Panteonu, ufundował książę Adam Kazimierz Czarotoryski w latach 1800-14. wg proj. Chrystiana Piotra Aignera.

 ul. C.P. Aignera 1, tel. 81 887 45 33

Kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP ufundowała Elżbieta z Lubomirskich Sieniawska w latach 1725-28. Obrazy Świętej Rodziny w ołtarzu głównym oraz wizerunki św. Barbary i św. Teresy z Avili namalował Kazimierz Wojniakowski, uczeń Marcella Bacciarellego. Do obrazów świętych pozowały księżniczki Maria i Zofia Czarotoryskie.

 ul. Włostowicka 61, tel. 81 888 47 27

 Muzeum Badań Polarnych, ul. 4 Pułku Piechoty WP 18, tel. 81 859 59 13

 Muzeum Oświaty, ul. Włostowicka 27, tel. 81 886 33 67

Skate Park robi wrażenie. Jest to jedna z największych realizacji tego typu o pow. ponad 2 tys. m², specjalny tor przeznaczony do uprawiania sportów ekstremalnych (jazda na deskorolce, BMX-ie czy wyczynowa jazda na rolkach). **ul. Juliana Ursyna Niemcewicza**

Park Wodny MOSiR z Aquaparkiem to kompleks otwartych basenów, zjeżdżalni, z brodzikiem i boiskiem sportowym oraz placem zabaw dla dzieci.

 ul. Hauke-Bosaka 1, tel. 81 468 62 53, e-mail biuro@mosir.pulawy.pl

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji – MARINA, przystań jachtowa z wieżą widokową, powstała na terenie dawnego portu rzecznego. To jeden z najładniejszych obiektów tego typu nad Wisłą, z zapleczem stwarzającym dogodne warunki dla miłośników turystyki wodnej. W części portowej, przy pomostach zaopatrzonych w wodę i prąd, może jednorazowo zacumować nawet pięćdziesiąt jednostek.

 ul. Portowa 3, tel. 797 399 260, e-mail: biuro@marina-pulawy.pl

Hala Widowisko-Sportowa, nowoczesny obiekt na 1336 miejsc stałych, 76 miejsc w sektorze VIP oraz 1726 miejsc zlokalizowanych na zmechanizowanych trybunach teleskopowych. Łączna pojemność hali daje możliwość korzystania z obiektu dla 3362 osób. Posiada także 50 miejsc parkingowych oraz miejsce dla 5 autokarów.

 ul. Lubelska 59

Puławski Ośrodek Kultury DOM CHEMIKA organizuje imprezy kulturalne oraz wystawy. Prowadzone są tu zajęcia plastyczne, muzyczne i taneczne.

 ul. Wojska Polskiego 4, tel. 81 458 67 14, e-mail: domchemika@domchemika.pl

Mediateka Biblioteka Miejska, nowoczesna, wielofunkcyjna, multimedialna, niezwykła biblioteka z elektronicznym systemem bibliotecznym, czytnikami RFID. Bibliotekarze mają urządzenia do zautomatyzowanego skanowania oddawanych i wypożyczanych książek.

 ul. Wojska Polskiego 2, tel. 81 451 19 01

GMINA PUŁAWY

Zwana „Krainą Truskawki”, położona po obu stronach Wisły, jest gminą wiejską, obszarem o wysokich walorach krajobrazowych, bardzo atrakcyjnym pod względem turystycznym i rekreacyjnym. Tradycja uprawy truskawki sięga tu czasów sprzed I wojny.

Jedną z najstarszych osad, usytuowaną przy Wiśle jest miejscowość **Gołęb**. Posiada duże kompleksy leśne, naturalne jeziora Nur, Borowiec, Matygi, uroczo meandrujący Wieprz oraz rezerwat faunistyczny Czapliniec. Zarówno amatorzy wędrówek, jak i rowerzyści, znajdą tu ciekawe trasy zapewniające kontakt z przyrodą na wyciągnięcie ręki. Wieś słynna z wydarzeń politycznych, bitwy stoczony w 1656 r. przez Stefana Czarnieckiego z wojskami szwedzkimi, konfederacji zwanej „gołębską” w 1672 r., zawiązanej przy królu Michale Korybutie Wiśniowieckim. W 1716 r. w tych okolicach zebrały się pułki Augusta II, a w 1791 r. w Gołębiu i Bonowie odbyły się manewry wojsk narodowych po I rozbiórce Polski.

GODNE POLECENIA:

Kościół pw. św. Wojciecha w Górze Puławskiej w stylu barokowym ufundował August Czartoryski w 1768 r., nieopodal miejsca, gdzie jak mówi tradycja, zatrzymał się i odprawił mszę św. Wojciech w drodze na Pomorze (ok. 995 r.). W kościele tym była chrzczona pisarka Ewa Szelburg-Zarembina.

 ul. Kościelna 16, tel. 81 880 56 66

Zespół dworsko-parkowy w Bronowicach, położony jest nad rzeką Klikawką na lewym brzegu Wisły, przy skrzyżowaniu dróg wojewódzkich Kajetanów-Łęka i Góra Puławska-Kozienice. Z dawnego założenia dworskiego pozostała jedynie brama wjazdowa wiodąca do parku. W miejscu dawnej siedziby właścicieli wybudowano boiska sportowe oraz place zabaw dla dzieci, dzięki czemu park stał się terenem spacerowo-rekreacyjnym idealnym do rodzinnego wypoczynku.

*Kościół pw. Św. Wojciecha
w Górze Puławskiej*

Kościół pw. św. Floriana i św. Katarzyny w Gołębiu ufundowany w XVII w. w stylu późnego manieryzmu przez Jerzego Ossolińskiego, stanowi przykład wyjątkowego połączenia motywów i cech nurtu włoskiego i niderlandzkiego z kręgu Santi Gucciego.

 ul. Folwarki 3, tel. 81 881 30 22

Domek Loretański, zbudowany na wzór Domu Świętej Rodziny z Nazaretu - Santa Casa w Loreto, ufundowany przez Jerzego Ossolińskiego, wybitnego dyplomaty i polityka. Jest to obiekt na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, postawiony w tradycji architektury manierystycznej z elementami form barokowych.

 ul. Folwarki 3, tel. 81 881 30 22

Muzeum Nietypowych Rowerów w Gołębiu prowadzone jest przez kolekcjonera i konstruktora dwuśladów Józefa Konstantego Majewskiego. Właściciel demonstruje zaskakujące niekiedy autorskie konstrukcje, wyjaśniając przy tym szczegóły zastosowanych rozwiązań technicznych, a także umożliwia zwiedzającym przejażdżki.

 ul. Puławska 1, tel. 601 814 524

Trasa zielona (5,3 km) rozpoczyna się w pobliżu drewnianego dworca kolejowego z 1878 r. w miejscowości Gołąb. Prowadzi drogami leśnymi, polnymi, a także asfaltem. W okolicy znajduje się jezioro Nury, gdzie można spotkać remiza, budującego wiszące gniazda.

Trasa czerwona (13,2 km) biegnie od przejazdu kolejowego w Gołębiu przez bór sosnowy, łąki bonowskie, obok nieistniejącej wsi Bonów (wysiedlonej w latach 1936-1937), do faunistycznego i wodnego rezerwatu Czapliniec, dawnego siedliska czapli siwej.

Trasa żółta (10,2 km) rozpoczyna się w centrum Góry Puławskiej i prowadzi nieopodal kościoła parafialnego pw. św. Wojciecha, w którym była chrzczona pisarka Ewa Szelburg-Zarembina. Jest to trasa po części miejska, w dużej części prowadzi duktami leśnymi i ścieżkami polnymi.

WĄWOLNICA

Wieś położona nad rzeką Bystrą, w otulinie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego. Należy do najstarszych osad na Lubelszczyźnie. O jej wielowiekowej metryce świadczy dokument z 1027 r. przechowywany w klasztorze na Świętym Krzyżu.

W XIV w. uzyskała prawa miejskie i stała się miastem królewskim z przywilejem targowym. Wybudowano wówczas zamek, mury obronne i kościół. Miasto było siedzibą starostwa niegrodowego. Zachował się układ urbanistyczny, którego centrum stanowi rynek o wymiarach 100x110 m. Na skraju rynku widoczny jest pomnik upamiętniający pacyfikację Wąwolnicy, dokonaną przez oddziały MO, KBW i UB 2 maja 1946 r. W przeszłości przez Wąwóz Lipinki w Mareczkach i Wąwóz Glinianki w Bartłomiejowicach przebiegał szlak handlowy, prowadzący do portu w Kazimierzu. Obecnie do Sanktuarium Maryjnego w Wąwolnicy wiedzie szlak pątniczy.

Godne polecenia:

Kościół parafialny pw. Św. Wojciecha wzniesiony został w stylu neogotyckim w latach 1907 –1914, wg proj. Józefa Dziekońskiego; murowany z czerwonej cegły, trójnawowy, usytuowany w obrębie dawnego wzgórza zamkowego, w 2001 r. podniesiony do godności Bazyliki Mniejszej przez papieża Jana Pawła II. Z dawnego kościoła, pochodzącego z XV w., zachowało się jedynie prezbiterium z ołtarzem łaskami słynącej figury Matki Bożej Kębelskiej. Tradycja kultu Maryjnego sięga tu okresu najazdów tatarskich w 1278 r. i cudownego objawienia się Matki Bożej w miejscowości Kębło, oddalonej o 2 km od Wąwolnicy. W siedemsetną rocznicę tych wydarzeń, w 1978 r., nastąpiła koronacja figury koronami papieskimi.

 ul. Zamkowa 24, tel. 81 882 50 04

Zespół Pałacowo-Parkowy w Kębło był w przeszłości własnością rodziny Rostworowskich. Ostatni właściciel, Antoni Rostworowski, spokrewniony z Henrykiem Sienkiewiczem, zakładał szkoły rolnicze i współtworzył Katolicki Uniwersytet Lubelski. Jego syn Jan Maria Józef, dziennikarz i poeta, podpor. piechoty Polskich Sił Zbrojnych AK i cichociemny, brał udział w bitwie o Narwik. Umarł w obozie w Gross-Rosen. Obecnie w pałacu znajduje się Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. św. Franciszka z Asyżu, z dostępnym także dla turystów ośrodkiem hipoterapeutycznym.

 Kębło 7, tel. 81 882 50 04

*Kościół parafialny pw.
Św. Wojciecha w Wąwolnicy*

Park Labiryntów i Miniatur w Rąbłowie jest idealnym miejscem na aktywny wypoczynek pośród korytarzy roślinnych labiryntów. Najdłuższy odcinek ma 4 km. Pokonując trasy, rozwiązując ukryte zadania, można zdobyć Laur Zdobywcy. Dodatkową atrakcją jest prezentowana w naturalnym otoczeniu kolekcja pięćdziesięciu miniatur zabytkowych obiektów z okolicy.

Rąbłów, tel. 605 951 355, park-labiryntow@sobczuk.pl

Czekoladowe Warsztaty, odbywające się w Wąwolnicy, pozwalają uczestnikom poznać historię produkcji czekolady i samodzielnie przygotować czekoladowe smakołyki. Słodką pamiątką z wizyty będzie **Czekoladowa Pocztówka** z wizerunkiem Sanatorium Księżę Józef w wersji mlecznej i gorzkiej oraz ręcznie wykonana słynna **Śliwka Nałęczowska**. Do jej wyrobu używa się świeżych owoców z okolicznych sadów. Wyroby dostępne są w kawiarni w Nałęczowie na

ul. Leśnej 1, tel. 572 893 161, www.delisis.pl
patrycja.rejmak@delisis.pl, klaudia.rejmak@delisis.pl

Mała Papiernia oferuje warsztaty artystyczno-edukacyjne z wykorzystaniem autentycznych urządzeń do produkcji papieru czerpanego. W ofercie znajdują się zajęcia uczące wyrobu kwiatów z bibuły, stroików świątecznych oraz palm wielkanocnych.

Celejów 72a, tel. 695 137 072, 573 911 078
email: wokolbystrej@o2.pl

Stacja Lessowej Pięciolinii Turystycznej to gospodarstwo ekologiczne prowadzone przez pasjonata muzyki i przyrody, przewodnika turystycznego Łukasza Falba. W plenerze organizowane są warsztaty zielarskie, muzyczno-przyrodnicze. Jest też możliwość wypożyczenia rowerów, organizacji ognisk z animacjami dla dzieci, a także skorzystania z usług przewodnika terenowego.

Kębło 26A, tel. 506 140 076, e-mail: lukasfalba@o2.pl

TRASY SPACEROWE:

Trasa czarna (15 km) prowadzi pętlą z Wąwolnicy, w pobliżu neogotyckiego kościoła pw. św. Wojciecha, nieopodal ośrodka narciarskiego, zespołu basenów i Parku Miniatur i Labiryntów w Rąbłowie, dalej wąwozami przez Zawadę, Bartłomiejowice i Marcutki.

Trasa czerwona (13,6 km) w kształcie pętli wiedzie przez Stanisławkę do Kębła, miejsca objawienia Matki Bożej w 1278 roku. Początek i koniec trasy znajduje się przy Sanktuarium MB Kębelskiej.

Trasa zielona (4,8 km) prowadzi pętlą z Wąwolnicy do Kębła do kaplicy Matki Bożej, obok pałacu Wessłów i Rostworowskich.

WOJCIECHÓW

To rolnicza „wieś przy wieży”, leżąca w pow. lubelskim. Położona wśród zieleni, poprzecinana rzeczkami Bystrą, Czerką i Ciemięgą, stanowi zaciszne i atrakcyjne miejsce wypoczynku. Cechą wyróżniającą są duże kompleksy leśne – Las Wojciechowski, Stary Gaj, Nowy Gaj. W okresie panowania Jagiellonów, Wojciechów leżący przy głównym szlaku handlowym Rzeczypospolitej, prowadzącym z Krakowa do Wilna, stał się osadą o znaczeniu strategicznym. Obecnie tym szlakiem przebiega wąwóz **Lipcyk w Nowym Gaju**. W XVI w. był tu silny ośrodek kalwiński. Obecnie Wojciechów jest europejską stolicą kowalstwa. Corocznie, od 1984 r., organizowane są **Ogólnopolskie Spotkania i Warsztaty Kowalskie**, kształtujące adeptów tego zawodu oraz promujące nowe techniki i wzornictwo artystyczne.

GODNE POLECENIA:

Wieża Ariańska, zbudowana na planie kwadratu, jedyna w regionie gotycko-renesansowa budowla obronna i mieszkalna zarazem. W okresie reformacji stała się siedzibą zboru kalwińskiego. Na początku XVII w. właściciel wsi, Paweł Orzechowski, po wybudowaniu dla siebie pałacu na północ od wieży, przeznaczył ją na spichlerz. W 1910 r. obiekt został przekazany Towarzystwu Opieki nad Zabytkami Przeszłości, które podjęło prace remontowe pod kierunkiem Jana Witkiewicza-Koszczyca. Opis wieży wykonany przez architekta włączył Stefan Żeromski do powieści „Nawracanie Judasza”.

Muzeum Kowalstwa zajmuje najwyższą kondygnację Wieży Ariańskiej i jest jedynym tego typu obiektem muzealnym w Polsce. Prezentuje kolekcję ponad 1500 wyrobów sztuki kowalskiej, wyposażenie kuźni z paleniskiem, kowadłem, miechem i tradycyjnymi narzędziami kowalskimi. Na niższej kondygnacji znajduje się **Wojciechowskie Muzeum Regionalne**. Ekspozycja stylizowana na wnętrze chaty, prezentuje przedmioty codziennego użytku, rękodzieło i stroje. W otoczeniu wieży przebiega Aleja Zasłużonych Kowali.

 24-204 Wojciechów 9, tel. 81 517 72 10, www.gokwojciechow.pl

Kościół pw. św. Teodora - późnobarokowy, modrzewiowy, wybudowany został w I poł. XVIII w. jako wotum wdzięczności za nawrócenie z kalwinizmu na wiarę katolicką przez Teodora Orzechowskiego, ówczesnego właściciela wsi. Świątynia postawiona na podmurówce, ma konstrukcję zrębową, z zewnątrz oszalowana. We wnętrzu zachowały się unikatowe kurdybany zdobące antepedium rokokowych ołtarzy.

 24-204 Wojciechów 113, tel. 81 517 73 14, www.wojciechow-parafia.cba.pl

Wieża Ariańska

Kuźnia Romana Czernieca posiada bogatą tradycję i historię sięgającą 1920 r. Właściciel, mistrz sztuki kowalskiej, oferuje turystom pokazy kucia, objaśniając przy tym tajniki kowalskiego fachu. W galerii przy kuźni można zakupić artystyczne wyroby kowalskie. Pamiątką z Wojciechowa będzie przynosząca szczęście **Podkowa Wojciechowska**, kuta ręcznie tradycyjną techniką kowalską.

Wojciechów 9, tel. 665 491 022
e-mail: czerniec@czerniec.pl, www.czerniec.pl

Młyn Hipolit w Nowym Gaju na rzece Bystrej położony jest na trasie prowadzącej przez las z Nałęczowa do Wojciechowa. W jego oryginalnym wnętrzu **Muzeum Mineratów** prowadzonym przez Grzegorza Bukowskiego odkryjemy niezwykłą kolekcję minerałów, skamielin i meteorytów z różnych stron świata. Atrakcją są pokazy płukania i odlewania metalu.

Młyn Hipolit, Nowy Gaj 18a k/Wojciechowa
Muzeum Mineratów tel. 501 447 901, gbukowski@vp.pl

Przy okazji pobytu w Młynie warto zainteresować się autorską serią kosmetyków **Green Cosmetics** Anny Bukowskiej. Produkty te, przeznaczone do pielęgnacji twarzy i ciała, bogate są w innowacyjne składniki mineralne z glaukonitem i komórkami macierzystymi jabłoni, które skutecznie hamują efekty starzenia.

Młyn Hipolit, Nowy Gaj 18a k/Wojciechowa
Green Cosmetics tel. 666 420 330, biuro@greencosmetics.com.pl

Pracownia Fusingu Klimaty Emilii i Mateusza Szydłowskich prowadzi warsztaty tworzenia form użytkowych i dekoracyjnych z topionego szkła. Fusing to technika stapiania, formowania i łączenia szkła białego lub kolorowego w bardzo wysokich temperaturach, dochodzących do 800 stopni C. Służy do tego specjalny piec.

Stary Gaj 43B, www.klimaty-szydlowscy.pl
tel. 505 012 678, e-mail: kontakt@klimaty-szydlowscy.pl

Park Edukacyjno-Rekreacyjny Owadolandia w Wojciechowie jest idealnym miejscem dla osób, których interesuje świat owadów. Ogromne repliki owadów są odtworzone z precyzyjną dokładnością anatomiczną. Dodatkowym atutem parku są ścieżki tematyczne i plac zabaw.

Wojciechów Kolonia Piąta 124, tel. 697 198 281
www.owadolandia.pl

AlpakaRosa, ośrodek hodowli alpaki i miniaturowych osiołków, w którym turyści poznają zwyczaje tych zwierząt, a także będą mieli okazję uczestniczyć w ich karmieniu. Niepowtarzalną atrakcją jest spacer z alpakami malowniczym wąwozem Lipcyk. Dodatkowo istnieje możliwość zakupu wełny oraz innych wyrobów z runa alpaki.

 Nowy Gaj 8, tel. 609 868 009

Stajnia Konie Wojciechów oprócz nauki jazdy, organizuje wakacyjne warsztaty jeździeckie, zajęcia z hipoterapii oraz rajdy trasami wiodącymi m.in. przez lessowe wąwozy.

 24-204 Wojciechów-Kolonia Piąta 114, tel. 500 020 219, www.koniewojciechow.pl

ZOO w Wojciechowie może pochwalić się wieloma gatunkami dzikich zwierząt. Atrakcją są lwy, pumy, małpy, antylopy. Można asystować w karmieniu niektórych zwierząt oraz skorzystać z konnych przejażdżek po okolicy.

 Romanówka 22, 24-204 Wojciechów, tel. 669 190 202, www.zoowojciechow.pl

TRASY SPACEROWE:

Trasa czarna (12,7 km) zaczyna się i kończy w Wojciechowie. Prowadzi przez Maszki, Nowy Gaj, Stary Gaj oraz Wojciechów Kolonię. Wiedzie w pobliżu Wieży Ariańskiej, drewnianego kościoła pw. św. Teodora, dawnych młynów na rzece Bystrej i Muzeum Minerali w Nowym Gaju.

Trasa zielona (4 km) prowadzi pętlą na południe od Wojciechowa, doliną rzeki Bystrej i w pobliżu ZOO Wojciechów, zlokalizowanego na obrzeżach miejscowości.

Szlak Żelaza i Tradycji Kowalskich, rozpoczyna się od zwiedzania Muzeum Kowalstwa i zajęć warsztatowych, podczas których pod kierunkiem instruktora wyrabiana jest podkowa z masy solnej. Kolejne „gwoździe programu” to wizyta w Kuźni Romana Czernieca, obiad u Kowalowej oraz wytapianie i odlewanie metali w Muzeum Minerali.

